

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?

Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

-

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö [Kulttuuriala on laajasti työllistävä ja kasvava elinkeinoala. Jos haluamme turvata alan kasvun edellytykset myös tuleville vuosikymmenille, tarvitsemme toimivat ja reilut työelämän rakenteet sekä taide-, kulttuuri- ja tapahtuma-alan työelämää ymmärtävän ja tukevan lainsäädännön. Alan työelämä ei kuitenkaan voi kehittyä ilman, että myös koko alan toimintaympäristö kehittyy ja siihen panostetaan pitkäjänteisesti: koko alan tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että kulttuurin ja luovien alojen rahoitus parantuu ja rakenteet kehittyvät.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU on 3500 taide- ja kulttuurialan asiantuntijaa ja esihenkilöä edustava ammattijärjestö. Jäsenemme työskentelevät taide-, kulttuuri- ja tapahtumalalla hallinto-, tuotanto- ja suunnittelutehtävissä palkansaajina, itsensätyöllistäjinä tai yrittäjinä.

Kulttuuriala työllistää 130 000 ihmistä. Vaikka taide ja taiteilijat muodostavat luovan alan ytimen, suurin osa alan työvoimasta työskentelee muissa kuin taiteellisissa tehtävissä. Jos ja kun kulttuuriala halutaan nähdä laajana kokonaisuutena, tulee se huomioida myös työryhmien ja toimielimien kokoonpanoissa. Laajasti työllistävän elinkeinoalan kehittäminen edellyttää monipuolista näkemystä ja alan työelämän laajaa ymmärrystä.

Kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteiden toteutuminen edellyttää koko kentän osaamisen hyödyntämistä ja tukea. Toivomme, että vastaisuudessa alaa kehittämissä työryhmissä ja toimielimissä ovat edustettuna myös alalla erilaisissa välittäjä- ja asiantuntijatehtävissä työskentelevät. TAKU on mielellään järjestönä mukana esimerkiksi luovien alojen kasvustrategian laadinnassa.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Kulttuuripoliittisen selonteon visio ja tavoitteet ovat hyviä. Niiden toteutuminen edellyttää kuitenkin konkreettisia askelmerkkejä, hallituskaudet ylittävää parlamentaarista sitoutumista ja eri hallinnonalojen välistä, pitkäjänteistä ja toimivaa yhteistyötä.

Toivomme, että selonteon pohjalta tehtävä toimenpidesuunnitelma vastaa selonteolle asetettuun päämäärään olla selkeä ja ymmärrettävä. Luovien alojen poikkihallinnollisen kasvustrategian valmistelun käynnistäminen mahdollisimman pian on myös tärkeä, seuraava konkreettinen askel.

Vaikka kulttuuripoliittinen selonteko katsoo pitkälle yli hallituskausien, on moni alan työelämän kehityksen kannalta ratkaiseva päätös tehtävä nyt. Nyt tehtävillä päätöksillä ja ratkaisuilla mahdollistetaan kulttuuripoliittisen selonteon vision ja tavoitteiden toteutuminen – tai päinvastoin tehdään se vaikeaksi.

Kulttuuriala työllistää noin 130 000 ihmistä, joista neljäsosa työskentelee yrittäjinä. Määräaikaiset työsuhteet ovat yleisiä, ammattien kirjo on laaja, tulotasot alan sisällä ovat suuria ja monityöläisyys eli eri työnteon muotojen yhdistäminen arkipäivää.

Selonteon tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kulttuurialan ekosysteemin kokonaisvaltaista, alan työelämän realiteettien ja elinkeinotoiminnan ymmärtämistä kehittämistä. Jos haluamme turvata

alan kasvun edellytykset myös tuleville vuosikymmenille, tarvitsemme toimivat ja reilut työelämän rakenteet sekä taide-, kulttuuri- ja tapahtuma-alan työelämää ymmärtävän ja tukevan lainsäädännön.

TAKU nostaa alan työelämän kannalta keskeisistä kehittämiskohteista kolme, joiden toivomme näkyvän valmisteltavassa toimenpideohjelmassa:

1. Työnteon eri muotoja on kohdeltava reilusti

Eri työnteon muotojen yhdistämisen on oltava sosiaali- ja työttömyysturvan kertymisen kannalta kannattavaa. Työnteon muotojen yhdistämisen helpottamisesta ja tarvittavista lainsäädännön muutoksista on puhuttu viimeiset pari kolme vuosikymmentä, nyt on tekojen aika.

Työttömyysturvalakia on muutettava siten, että työssäoloehto ja ansiosidonnaista työttömyysturvaa voi kerryttää yhdessä vakuutusjärjestelmässä riippumatta siitä, onko työtulo ollut yrittäjä- vai palkkatuloa. Tämän mahdollistava yhdistelmävakuutus on nyt valmisteilla. Olemme ilahtuneita siitä, että yhdistelmävakuutus on mainittu selonteossa.

Kulttuuri- ja tapahtuma-alalla työskentelee paljon itsensäyöllistäjiä. EU-komissio on antanut syksyllä 2022 suuntaviivat itsensäyöllistäjien kollektiivisesta neuvotteluoikeudesta. Itsensäyöllistäjien neuvotteluoikeuden hyödyntämisellä voi olla merkittävä vaikutus itsensäyöllistäjien toimeentuloon ja asemaan työmarkkinoilla.

2. Alan rakenteet ja tarpeet huomioiva tuki on kasvun edellytys

Kulttuurialan menestyminen edellyttää toimijoiden yhteistyön ja alan rihmastomaisen, keskenään hyvin erikokoisista toimijoista koostuvan, rakenteen ymmärtämistä. Tarvitaan alan rakenteisiin sopivia rahoitusinstrumentteja sekä suurten hankkeiden pilkkomista myös pienten yritysten osallistumisen mahdollistaviksi.

Toisaalta tarvitaan myös liiketoimintavalmiuksia sekä digitaalista palveluliiketoimintaa vahvistavaa lisäosaamista. Kulttuurialalla on suuri aineettomaan arvonnisään liittyvä kasvupotentiaali, jonka toteutuminen vaatii oikein suunnattua tukea.

3. Hyvinvoivat ammattilaiset ovat kulttuurialan menestyksen perusta

Kulttuurialalla työskentelevät arvostavat työnsä merkityksellisyyttä sekä mielenkiintoisia ja mielekkääksi koettuja työtehtäviä. Kuormitusta aiheuttavat puolestaan muun muassa työn pirstaleisuus ja resurssien niukkuus sekä toimeentulon epävarmuus. Vertaistuelle ja yhteisöihin kuulumiselle on valtava tarve. Alan kasvu ja kehittyminen edellyttävät, että psykososiaalisiin kuormitustekijöihin etsitään ratkaisua joka tasolla. Vain toimivat ja reiluksi koetut rakenteet mahdollistavat inhimillisen työelämän kaikille.

Kulttuurialankin kannalta on tärkeää, että työturvallisuuslakiin esitetyt muutokset etenevät: lakiin on lisättävä uusi asetus psykososiaalisesta kuormituksesta, jonka mittaamiseen, arviointiin ja ennaltaehkäiseviin toimiin tarvitaan säännöt.

Haluamme lisäksi huomauttaa, että nykyhetkessä valmistellut leikkaukset heikentävät kulttuurialan perustaa tavalla, joka on tunnustettava. Visiota kohti on entistään pidempi matka, jos leikkausten annetaan nyt horjuttaa alan perusrakenteita.

Kulttuuriala on ollut vahvassa kasvussa. Viisaasti suunnatut päätökset varmistavat, että näin on myös 2040-luvulla!

Leo Nea
Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry